

27.9.2013

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi
tutke@minedu.fi

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran lausunto Opetus- ja kulttuuriministeriölle koskien ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämistä

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran näkemyksen mukaan:

- 1) Esityksessä ei huomioida sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen merkitystä kestäväen yhteiskunnallisen kehityksen kannalta.**
- 2) Esitys ei myöskään tunnista kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin merkitystä työkyvyn ylläpitämisen kannalta.**

Johdanto

Ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta säädetään voimassa olevan lain 12 §:n 2 momentissa. Uuden ehdotuksen laiksi ammatillisesta peruskoulutuksesta 12a§ mukaan ammatillisena peruskoulutuksena suoritettava ammatillinen perustutkinto sisältää 1) Ammatillisia 2) Yhteisiä ja 3) Vapaasti valittavia opintoja. Näistä yhteiset tutkinnon osat ovat seuraavat: (L12 a §, uusi VN:n asetus)

1) Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen (11 osaamispistettä)

- äidinkieli
- toinen kotimainen kieli
- vieraat kielet

2) Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen (9 osaamispistettä)

- matematiikka
- fysiikka ja kemia
- tieto- ja viestintätekniikka sekä sen hyödyntäminen

3) Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen (8 osaamispistettä)

- yhteiskuntataidot
- työelämätaidot;
- yrittäjäyys ja yritystoiminta
- työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto (ei oppisopimuskoulutuksessa)

4) Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen (7 osaamispistettä)

- kulttuurien tuntemus
- taide ja kulttuuri
- etiikka
- psykologia
- ympäristöosaaminen

Ehdotuksen mukaan “neljästä esitetystä tutkinnon osasta kolme eli viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen sekä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen olisivat pakollisia siten, että tutkinnon osan tulisi sisältää osaamistavoitteita kaikilta kyseisen tutkinnon osan osa-alueilta. Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen -tutkinnon osan osa-alueet olisivat valinnaisia.”

Valtioneuvoston asetukseen ehdotetun säännöksen mukaan yhteisiin tutkinnon osiin kuuluisi uutena pakollisena osaamistavoitteena työkyvyn ylläpitäminen, joka muodostaisi yhdessä liikunnan ja terveystiedon kanssa yhden ”yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen” -tutkinnon osan pakollisista osaamistavoitteista.

Esitettyjen muutosten tavoitteena on ”luoda puitteet aiempaa selkeämmälle ja aiempaa paremmin työelämän vaatimuksia vastaavalle tutkintorakenteelle. Keskeisintä on vahvistaa ammatillisten tutkintojen osaamisperusteista määrittelyä.”

Lausunnossamme haluamme kiinnittää huomioita seuraaviin näkökulmiin:

Kulttuuri ja hyvinvointi

Käytännössä edelliseen lakiin verrattuna kohta 4) Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen muuttuu siten, että kaikki kohdan 4 osa-alueet ehdotetaan valinnaiseksi, eli opiskelija voi valita niistä vain yhden. Näin ollen ehdotuksessa lähdetään siitä, että tulevaisuuden työelämän, mukaan lukien yrittäjyyden, kannalta sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen on vähemmän keskeistä. Erityisesti kannamme huolta osa-alueesta **kulttuurien tuntemus**. Lisäksi ehdotuksessa liikunnan ja terveystiedon merkitys työkyvyn ylläpitämisessä korostuu muiden kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevien toimintamuotojen kustannuksella.

Taide ja kulttuuri nähdään kuitenkin yhä keskeisempänä yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia edistävänä tekijänä. Keskiössä on kulttuurisen identiteetin rakentumisen tukeminen - nuorten suhteet mm. lähiympäristöön sekä edellisiin ja tuleviin sukupolviin ovat tärkeitä kulttuurisen ja sosiaalisen kestävyyskannalta. (mm. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu ”Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – ehdotus toimintaohjelmaksi 2010-2014). Opetus- ja kulttuuriministeriön Lapsi- ja nuorisopoliittisen kehittämisohjelmassa 2012-2015 todetaan:

”Tutkimustenkin mukaan kulttuuriosallistuminen ja liikunta sekä luontoharrastustoiminta lisäävät lasten ja nuorten hyvinvointia. Lapsilla ja nuorilla tulisi olla mahdollisuus kehittää itselleen vahvaa kulttuurikompetenssia, jolla tarkoitetaan yksilön kykyä omaksua, käyttää ja muuttaa kulttuuria. Taiteen tekeminen lisää lasten ja nuorten rohkeutta ilmaista itseään ja se vahvistaa lapsen ja nuoren identiteettiä.”(s. 19)

Kulttuurinen osaaminen ja kestävä kehitys

Valtioneuvoston kestävä kehityksen toimikunta on valmistanut yhteiskuntasitoumuksen Suomesta vuonna 2050, jossa julkishallinto yhdessä muiden toimijoiden kanssa sitoutuu edistämään kestävä kehitystä kaikessa työssään ja toiminnassaan. Keskeisiä teemoja ovat mm. kestävä työelämä sekä osallistuvien kansalaisten yhteiskunta – sisältäen mm. nuorten

yhteiskunnallisen osallisuuden ja kulttuurin monimuotoisuuden. Yhteiskuntasopimuksen mukaan tulevaisuuden yhteiskunta edellyttää osajia, joilla on kyky tehdä kestäviä valintoja. Yhteiskuntasitoumuksen mukaan ”kestävä kehitys otetaan osaksi kaikkien alojen koulutusta ja elinikäistä oppimista”.

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran hankkeessa ”Kulttuurisesti kestävä kehitys” – kulttuurinen kestävyys hahmotettiin sekä kulttuurisena muutoksena kohti kestävyttä että konkreettisina tekoina kulttuurisen monimuotoisuuden ylläpitämiseksi (esim. kulttuuriperinnön suojelu, säilyttäminen ja kehittäminen). Hanke oli puheenvuoro kokonaisvaltaisemman kestävyysajattelun puolesta, jossa tunnistetaan ne kulttuuriset ihanteet ja rakenteet, joihin yksilöt ja yhteisöt ovat kiinnittyneet, ja jotka siten ohjaavat valintojen tekemistä. Näiden rakenteiden tunnistaminen on välttämätöntä myös niiden muuttamiselle ja edelleen kehittämiseksi. (*Kestävä kasvatus –kulttuuria etsimässä*. Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran julkaisuja 6, 2013)

Kestävä yhteiskunnallinen kehitys edellyttää erityisiä tietoja ja taitoja, joiden välittäminen on myös ammatillisen koulutuksen tehtävä. Kulttuurisesti kestävä kehitys -hankkeessa määriteltiin kulttuuriperintötaitoja, jotka ovat keskeisiä kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle. Näitä taitoja ovat mm. kulttuurin lukutaito kykynä tunnistaa ja arvioida kulttuurisia merkityksiä, osaamis- ja vaikuttamistaidot sekä kulttuurien monimuotoisuuteen liittyvät taidot.

Sekä oman että muiden kulttuurien tuntemus kuuluu globalisoituneessa maailmassa yleisiin työelämävalmiuksiin. Yrittäjyyttä edistää myös alueellisten ja paikallisten kulttuuriarvojen tunnistaminen.

Lausunnollamme haluamme tuoda esiin, että sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen - osa-alueen muuttuminen valinnaiseksi vähentää merkittävästi kestävä yhteiskunnan rakentamisen kannalta olennaisten tietojen ja taitojen vahvistumista.

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran puolesta,
Helsingissä 27.9
toiminnanjohtaja Hanna Lämsä